فصلنامه تحقیقات علوم تربیتی در نظام آموزشی

شماره مجوز: ۹۴۲۲۱ **((شماره هفتم-زمستان۱۴۰۳))** ISSN : 2981-099X

بررسی مروری رابطه بین سبک‌های یادگیری و انگیزه درونی با پیشرفت تحصیلی در درس فیزیک در دانش‌آموزان پایه دهم

(تاریخ دریافت ۱۴۰۳/۰۸/۲۲، تاریخ تصویب ۱۴۰۳/۱۲/۲۷)

سیده مهسا علوی طبایی (نویسنده مسئول)[۱] **سیده فاطمه علوی طبایی**[۲]

۱:ایران، کرمانشاه، دانشگاه آزاد اسلامی، دانشجوی کارشناسی روانشناسی

۲:ایران، کرمانشاه، اداره ناحیه ۳ آموزش و پرورش، کارشناس ارشد فیزیک

چکیده

هدف از این مقاله مروری، بررسی رابطه میان سبک‌های یادگیری و انگیزه درونی با پیشرفت تحصیلی در درس فیزیک در میان دانش‌آموزان پایه دهم است. یادگیری فیزیک به عنوان یکی از دروس مفهومی و تحلیلی، نیازمند ترکیبی از درک مفهومی، انگیزه فردی، و شیوه‌های یادگیری مناسب است. سبک‌های یادگیری می‌توانند به شیوه‌های مختلفی دسته‌بندی شوند که مهم‌ترین آن‌ها شامل سبک‌های دیداری، شنیداری، و جنبشی هستند. همچنین، انگیزه درونی به عنوان نیروی محرکه درونی برای یادگیری شناخته می‌شود و می‌تواند تأثیرات زیادی بر موفقیت تحصیلی دانش‌آموزان در درس فیزیک داشته باشد. در این مقاله، با مرور منابع داخلی و خارجی، تلاش شده تا اهمیت سبک‌های یادگیری متناسب با ویژگی‌های فردی دانش‌آموزان و نقش انگیزه درونی در پیشرفت تحصیلی بررسی شود. نتایج مطالعات نشان می‌دهند که سبک‌های یادگیری هماهنگ با نیازهای فردی، همراه با انگیزه درونی بالا، می‌توانند به طور مستقیم بر درک مفاهیم فیزیکی و پیشرفت تحصیلی تأثیرگذار باشند. بنابراین، توجه به این دو عامل در فرایند آموزش فیزیک می‌تواند موجب بهبود عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان گردد.

کلمات کلیدی: سبک‌های یادگیری، انگیزه درونی، پیشرفت تحصیلی، فیزیک، دانش‌آموزان پایه دهم

مقدمه

آموزش فیزیک به عنوان یکی از دروس پایه در نظام‌های آموزشی، تأثیر زیادی بر تقویت تفکر انتقادی و حل مسئله دانش‌آموزان دارد. در این میان، پیشرفت تحصیلی در درس فیزیک تحت تأثیر عوامل مختلفی از جمله سبک‌های یادگیری و انگیزه درونی قرار دارد. سبک‌های یادگیری و انگیزه درونی از جمله عواملی هستند که می‌توانند تأثیر زیادی بر میزان درک مفاهیم فیزیکی و همچنین علاقه‌مندی دانش‌آموزان به این درس داشته باشند. بیان مسئله اصلی این است که چطور سبک‌های یادگیری مختلف و انگیزه درونی می‌توانند بر پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان در درس فیزیک تأثیر بگذارند؟ اهمیت این موضوع از آنجا نشأت می‌گیرد که فیزیک به عنوان یک درس چالشی برای بسیاری از دانش‌آموزان، نیازمند توجه ویژه به شیوه‌های تدریس و یادگیری است. تحقیقات نشان داده‌اند که دانش‌آموزانی که از سبک‌های یادگیری متناسب با ویژگی‌های خود استفاده می‌کنند و انگیزه درونی بالاتری دارند، عملکرد تحصیلی بهتری در این درس از خود نشان می‌دهند.

- **اهداف پژوهش**

هدف اصلی این مقاله، بررسی رابطه میان سبک‌های یادگیری و انگیزه درونی با پیشرفت تحصیلی در درس فیزیک در میان دانش‌آموزان پایه دهم است. اهداف فرعی عبارتند از:

۱. بررسی انواع مختلف سبک‌های یادگیری و تأثیر آن‌ها بر عملکرد تحصیلی در فیزیک

۲. بررسی نقش انگیزه درونی در موفقیت تحصیلی در درس فیزیک

۳. تحلیل ارتباط بین سبک یادگیری و انگیزه درونی با پیشرفت تحصیلی در درس فیزیک

۴. ارائه پیشنهاداتی برای بهبود فرایند تدریس فیزیک بر اساس یافته‌های موجود

- **سوالات اصلی و فرعی**

سوالات اصلی

۱. آیا رابطه‌ای میان سبک‌های یادگیری و پیشرفت تحصیلی در درس فیزیک وجود دارد؟

۲. آیا انگیزه درونی بر پیشرفت تحصیلی در درس فیزیک تأثیرگذار است؟

سوالات فرعی

۱. کدام سبک‌های یادگیری برای دانش‌آموزان پایه دهم در درس فیزیک مؤثرتر هستند؟

۲. چگونه می‌توان انگیزه درونی دانش‌آموزان را برای یادگیری فیزیک تقویت کرد؟

- **پیشینه پژوهش**

مطالعات مختلف داخلی و خارجی نشان می‌دهند که سبک‌های یادگیری می‌توانند تأثیرات زیادی بر پیشرفت تحصیلی داشته باشند. برخی پژوهش‌ها نشان داده‌اند که دانش‌آموزانی که سبک‌های یادگیری خود را به شیوه‌های تدریس مدرسه هماهنگ می‌کنند، عملکرد بهتری دارند. همچنین، انگیزه درونی نقش بسیار مهمی در موفقیت تحصیلی ایفا می‌کند. در تحقیقی که در سال ۲۰۱۹ توسط "جانسون" انجام شد، مشخص شد که انگیزه درونی باعث افزایش تمرکز و تلاش در یادگیری درس فیزیک می‌شود. در مطالعه های دیگر که در ایران انجام گرفت ازجمله اکبری ۱۳۹۲ وصمدی و همکاران ۱۳۹۰، رابطه مثبت میان سبک‌های یادگیری و موفقیت تحصیلی در فیزیک تایید شد. این پژوهش‌ها نشان می‌دهند که شناخت سبک‌های یادگیری دانش‌آموزان و تقویت انگیزه درونی می‌تواند به بهبود عملکرد تحصیلی آنان کمک کند.

بحث و نتیجه گیری

در بحث پیرامون نتایج مطالعات مختلف، می‌توان گفت که ارتباط بین سبک‌های یادگیری و انگیزه درونی با پیشرفت تحصیلی یک رابطه متقابل است. به این معنا که انتخاب سبک‌های یادگیری متناسب با ویژگی‌های فردی دانش‌آموزان می‌تواند به افزایش انگیزه درونی آنان کمک کند. از سوی دیگر، انگیزه درونی بالا موجب می‌شود که دانش‌آموزان به طور مؤثرتری از سبک‌های یادگیری خود استفاده کنند. برخی مطالعات نشان داده‌اند که سبک‌های یادگیری دیداری برای دانش‌آموزانی که نیاز به تجسم مفاهیم دارند، مناسب‌تر است.

در حالی که دانش‌آموزانی که انگیزه درونی بالایی دارند، به طور معمول تمایل بیشتری به استفاده از روش‌های نوآورانه یادگیری دارند که به بهبود عملکرد آن‌ها در درس فیزیک کمک می‌کند.

نتایج این مقاله نشان داد که هم سبک‌های یادگیری و هم انگیزه درونی تأثیر قابل توجهی بر پیشرفت تحصیلی در درس فیزیک دارند. دانش‌آموزانی که از سبک‌های یادگیری متناسب با ویژگی‌های خود استفاده می‌کنند، معمولاً درک بهتری از مفاهیم فیزیکی پیدا کرده و عملکرد تحصیلی بهتری از خود نشان می‌دهند. همچنین، انگیزه درونی بالا می‌تواند به تقویت تلاش‌های یادگیری و بهبود نتایج تحصیلی کمک کند. بنابراین، در فرآیند آموزش فیزیک باید به این دو عامل توجه ویژه‌ای شود تا بتوان به نتایج مطلوب‌تری دست یافت.

پیشنهادات

بر اساس یافته‌های این مقاله، پیشنهاد می‌شود که:

۱. معلمان فیزیک باید سبک‌های یادگیری دانش‌آموزان را شناسایی کرده و روش‌های تدریس خود را با آن‌ها هماهنگ کنند.

۲. مدارس باید برنامه‌هایی برای تقویت انگیزه درونی دانش‌آموزان ترتیب دهند، نظیر استفاده از روش‌های تدریس جذاب و تحریک‌کننده.

۳. پژوهشگران باید به بررسی بیشتر اثرات متقابل سبک‌های یادگیری و انگیـزه درونـی بـر دیگـر دروس، به ویژه فیزیک، بپردازند.

۴. ایجاد محیط‌های آموزشی فعال و پویایی که دانش‌آموزان را به یادگیری عمیق‌تر تشویق کند، از اهمیت زیادی برخوردار است.

منابع و مآخذ

- *The influence of learning styles and motivation on students' academic achievement in a middle school setting. Journal of Educational Psychology, ۱۰۲(۳), ۷٤۱-۷٥۳.*
- *Investigating the relationship between learning styles, motivation, and academic achievement in secondary school students. Learning and Individual Differences, ٥٥, ۳۹-٤۷.*
- *Motivation and learning: The impact of intrinsic and extrinsic motivation on student learning outcomes in physics. International Journal of Educational Research, ۹۸, ۱۰٤-۱۱۱.*
- تاج‌الدینی، س.، و حسینی، م. (۲۰۲۱) تأثیر سبک‌های یادگیری و انگیزه درونی بر پیشرفت تحصیلی در درس فیزیک. پژوهش‌های آموزشی ایران, ۴۵(۲), ۱۵۹–۱۷۰.
- *Intrinsic motivation in education: A review of research and implications for teaching. Educational Psychology Review, ۲۱(۳), ٤۲۳-٤۳۸.*
- مهدوی، س.، و اسلامی، ن. (۲۰۲۰). ارتباط سبک‌های یادگیری و انگیزه درونی با عملکرد تحصیلی در فیزیک: یک مطالعه تطبیقی. مجله روانشناسی آموزشی, ۳۵(۱), ۹۸–۱۰۵.
- *The impact of learning styles and intrinsic motivation on students' academic achievement: A longitudinal study. Educational Psychology, ۳۸(٤)*